

GERMANY BRIEF 14

Eylül / Ekim 2020

“Aşırı sağcı düşüncede mülteciler (gerekli) dışdüşmandır.”

Almanya’da Aşırı Sağın Retorik Stratejileri ve Mültecilerin Araçsallaştırılması

Natascha Strobl ile Söyleşi

**İstanbul
Bilgi University**

German Studies Unit
İstanbul Bilgi University
European Institute

ÖNSÖZ

Alman televizyonlarındaki siyasi Talk-showlar başlık ve konuk seçimleriyle Almanya'da tartışma konusu olmaya devam ediyor. Aşırı sağ düşüncelere ifade olanağı tanımakla ve mülteci karşıtlığını körüklemekle eleştirilen Talk-showlar'ı Viyana'da yaşayan siyaset bilimci Natascha Strobl Germany Brief için değerlendirdi. Sorularımızı yanıtlayan Strobl, sağ popülistlerin retorik stratejilerini, aşırı sağ düşüncelerin kamuoyunu etkilemiş biçimini ve ana akıma yerleşme tehlikesini vurgularken, mültecilerin siyasal olarak nasıl araçsallaştırıldığına da dikkat çekiyor.

Saygılarımızla

PROF. DR. AYHAN KAYA
MÜDÜR, AVRUPA BİRLİĞİ ENSTİTÜSÜ
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

DR. DENİZ GÜNEŞ YARDIMCI
UZMAN ARAŞTIRMACI VE DAAD OKUTMANI
AVRUPA BİRLİĞİ ENSTİTÜSÜ
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

“Aşırı sağcı düşüncede mülteciler (gerekli) dışdüşmandır.”

Almanya’da Aşırı Sağın Retorik Stratejileri ve Mültecilerin Araçsallaştırılması

Natascha Strobl ile Söyleşi

“Aşırı sağcı düşüncede mülteciler (gerekli) dış düşmandır.”
Almanya’da Aşırı Sağın Retorik Stratejileri ve Mültecilerin
Araçsallaştırılması¹

Natascha Strobl ile Söyleşi

Avusturya’da yaşayan siyaset bilimci, araştırmacı ve yazar Natascha Strobl, ırkçılık ve Avrupa’da yükselişte olan yeni aşırı sağ ile ilgili incelemeleriyle tanınıyor. Strobl’ın uzmanlık alanları arasında ayrıca, Almanca’da "*Die Identitäre Bewegung*", İngilizce’de "*Identitarian Movement*" olarak bilinen sağcı “Kimlikçiler Hareketi” de yer alıyor. Avrupa’daki “Kimlikçiler Hareketi”, ırkçılık ve radikal sağın yükselişi ile ilgili Almanca ve İngilizce kitapları ve yazıları bulunan Strobl, bu konular ile ilgili sunumlar ve çalıştaylar da düzenliyor. Güncel gelişmeleri Twitter’da *#NatsAnalyse* Hashtag’i altında analiz eden ve *natsanalysen.at* sayfasında da yayınlayan yazar, çalışmalarında özellikle aşırı sağın ve ırkçıların retorik stratejilerine, sosyal medyayı siyasi bir araç olarak kullanım biçimlerine ve mülteci politikalarına yer veriyor.

Deniz Güneş Yardımcı: Öncelikle bize zaman ayırdığınız için size çok teşekkür ederim. Güncel bir olayla başlamak istiyorum. Alman Talk-show’cu Markus Lanz bu ayın başında ABD’li Cumhuriyetçi Tina Chittom’u programına davet etti. Trump yanlısı Chittom orada ırkçı düşüncelerini serbestçe ifade etme imkanı buldu. Hatta, Afro-Amerikan kriminalitesini genetikle bağlayacak kadar ileri gitti. Gayet tehlikeli ve ırkçı bir şekilde. Onca eleştiriye karşın, bu tür ırkçı ifadeler kamuoyunu nasıl etkiliyor ve sağcıların ne işine yarıyor?

Natascha Strobl: Bir davet ve sahneye çıkış her şeyi değiştirmez, ama farkı yaratan toplamdır. Sürekli böylesi sahneye çıkışlarla bir şeyler değiştiriliyor. Bu, durumu

¹ Çeviri ve düzenleme: Dr. Deniz Güneş Yardımcı

tehlikeli kılıyor. Bu Talk-show'daki gibi, bir şeylerin böyle açıkça ifade edilmesi gösteriyor ki, artık söylenebilir olanın çerçevesi de değiştirilmiştir. Chittom'un böyle bir ifadeyi kullanabilecek potansiyeli taşıdığı, daha önceden bilinebilirdi. Hata, onu programa davet etmeyi zaten.

Deniz Güneş Yardımcı: Uzun süredir konuk ve program adı seçimleriyle eleştirilen (siyasi) Talk-showlar konusyla devam edelim biraz. "Maybritt Illner" ayın başında bir programını "Koronadan Korkma - Trump Haklı mı?" şeklinde isimlendirdi. "Hart aber Fair" programında da konu, "Dil Üzerine Tartışma: Daha Ne Söylenebilir ve Söylenmezse Daha İyi Olur" şeklinde idi. Johannes Hillje'ye göre bu başlık "konuşma yasağının" popülist çerçevelemesini daha başta programın adında taşımaktadır". Aşırı sağ ile ilgili analizlerinizde siz de dil ve çerçevelemeye değiniyorsunuz. Popülist çerçeveleme nasıl işliyor ve sağcılar tarafından nasıl kullanılıyor?

Natascha Strobl: Sağcıların kullandıkları çerçevelerde her zaman söz konusu olan, kutuplaştırma ve düşman imgesi yaratmaktır. Birey sürekli kargaşaya itilmekte ve hep bir kırmızı alarm hakim olmaktadır. Bu ayrıca, her türlü engelleri kaldırıp en aşırıya gitmeye hazırlık sağlamaya da hizmet eder. Dahası, sağcılar çerçevelemeleriyle çok net siyah-beyaz imgeler, iyi ve kötü diye ayrılmış basit bir dünya da yaratıyorlar.

Deniz Güneş Yardımcı: "Mülteci dalgası", "mülteci krizi" ya da "üst sınır" gibi kavramlar medyatik ve politik tartışmalarda mülteciler ile ilgili olarak hala kullanılıyor. Bu tür kullanımlar, dilde gerçeklik yaratıyor diyebilir miyiz? Böylesi kavramlara ne kadar eleştirel yaklaşmalıyız? 2020 başında, 2015 yılında sığınma arayanların kabulü ile bağlantılı olarak, rahatsız edici "2015-Bir Daha Asla!" sloganına çokça rastlanıyordu. Bu, aslında antifaşist bir sloganın yeniden çerçevelenmesi değil mi?

Natascha Strobl: Bu kolektif hafızada Holokost ile bağlantılı olduğu için, elbette bir yeniden çerçevelemedir. Burada Holokost çağrışımı yapılıyor ve bununla ama belirsiz bir şifreye de dönüştürülüyor. 2015'in anlamı, kara "Sıfır Saat" (*Stunde Null*) olarak değiştiriliyor ve tüm olumluluklar karartılıyor. Yardım severlik üzerine tek kelime yok.

Böylece tarih de tersine yorumlanıyor. Dil imgeler oluşturduğu için her zaman gerçeği yaratır. İmgeler, insanlar için soyut formülasyonlardan daha çabuk algılanabilirler ve bu nedenle dolaysız etki yaratırlar. O yüzden belirttiğiniz kavramlara çok dikkatli yaklaşmak ya da onları her zaman bağlamsallaştırmak ve açıklamak gerekir. Bu kavramları basit anlamıyla kullanan, sağ çerçevelemeyi daha fazla yaygınlaştırır. O zaman, farklı bir söylem herhangi bir noktadan itibaren neredeyse imkansızlaşır; çünkü bu olumsuz imgeler artık kafalarda kitlesel olarak kalıcılaştırmıştır.

Deniz Güneş Yardımcı: Mülteciler neden ve nasıl tehlike olarak biçimlendiriliyor ve sağcılar bununla neye ulaşmak istiyorlar? Sosyal medyanın buradaki rolü nedir?

Natascha Strobl: Aşırı sağcı düşüncede mülteciler (gerekli) dış düşmandır. Onlar düşman ordusu olarak biçimlendirilirler; içinde tekil kaderlerin görünür olmadığı amorf bir kütle. Son mücadelede söz konusu olan artık sadece “biz ya da onlar” ayrımıdır. Sosyal medya, mimler, videolar ve benzerlerinin yardımıyla mültecilerin bu düşmanlaştırmaya uğratıldıkları bir mücadele alanıdır. Burada, mülteci karşıtı cephede Neo-nazilerden devlet destekli muhafazkarlara kadar varan bir genişlik oluşuyor. Asıl sorun, mültecileri insan saymamaya üst sınıfın aktif katkıda bulunmasıdır. Çünkü bunlar sağcılara meşruiyet sağlamaktadır. Düşman imajı, aşırı sağcılarının taraftarlarını mobilize etmelerine veya yeni taraftar kazanmalarına hizmet etmektedir.

Deniz Güneş Yardımcı: Bu anlamlı söyleşi için ve bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim.